

232. Bijbelstudie over GOG EN MAGOG - GOG UMAGOG

גוג ומגוג

Deel 4: Het dal van Gogs menigte

We zijn inmiddels bij deel 4 van deze studiereeks over Gog en Magog aangekomen. In het vorige deel kwamen wij tot de conclusie, dat alle bondgenoten hun legers vanuit alle richtingen eerst naar een geheime verzamelpunt ergens ten noorden van Israël zullen sturen om zich daar aan te sluiten bij het leger van Gog en dan van daar uit gezamenlijk Noord-Israël zullen binnenvallen via Syrië en Libanon gezien het feit, dat de profeet het uitsluitend over een aanval vanuit het noorden heeft.

Vanaf de Golanhoogten in het oosten tot aan de Middellandse Zee in het westen zullen zij met duizenden tanks en ontelbare aantallen grondtroepen in een brede front tegen het kleine landje Israël optrekken. Omdat de bergachtige gebieden in het noorden van Israël en vooral de Golanhoogten met de talrijke steil aflopende rotsen en diepe kloven en ravijnen voor zwaar materieel als tanks en vrachtwagens en ook voor de gigantische aantallen van grondtroepen soms zeer moeilijk begaanbaar zijn, worden de legers van Gog en zijn bondgenoten echter volgens vers 4 van Ezechiël 39 in de bergen van Israël volledig verslagen en verpletterd! Maar daar blijft het niet bij. Niet alleen de vijandelijke troepen zullen worden vernietigd, maar ook hun thuislanden zullen worden geteisterd:

Magog en de kustlanden gaan in vlammen op

“Magog zal Ik in vlammen doen opgaan, net als de kustbewoners die zich veilig wanen. Ze zullen weten dat Ik de Eeuwige ben!” (יְחֵזֶקֶאל Yechez'q'el [Ezechiël] 39:6, Tanach, de Joodse editie van de NBV). NBG: *“Ik zal vuur werpen in Magog en onder hen die in gerustheid de kustlanden bewonen; en zij zullen weten, dat Ik de Eeuwige ben!”* Groot Nieuws Bijbel: *“In Magog en langs de kusten waar de bewoners zich veilig wanen, laat Ik een vuur woeden. Zij zullen erkennen dat Ik de Eeuwige ben!”* Het Boek: *“Ik zal vuur laten regenen op Magog en op al uw bondgenoten, die veilig langs de kust leven. Zij zullen ontdekken, dat Ik de Eeuwige ben!”*

Niet alleen Gog, de aartsvijand van Israël en zijn gigantische legermacht zullen door de Eeuwige totaal worden vernietigd, maar ook Rusland zelf zal worden geteisterd door een vuurzee die ook de steden van de kustlanden zal verteren, die met Gog sympathiseren. Dit zijn Ruslands bondgenoten aan de Zwarte Zee, de Kaspische Zee, de Middellandse Zee, de Rode Zee, de Perzische Golf en de Golf van Oman.

G'ds heilige naam

“Mijn heilige naam zal Ik aan Mijn volk Israël bekendmaken, Ik zal Mijn heilige naam niet langer laten ontwijden, en de andere volken zullen beseffen dat ik de Eeuwige ben, heilig in Israël!” (יְחֵזֶקֶאל Yechez'q'el [Ezechiël] 39:7, Tanach, de Joodse editie van de NBV). Willibrordvertaling: *“Ik openbaar Mijn heilige naam aan Israël, Mijn volk, en laat hem niet langer schenden. En de volken zullen erkennen dat Ik de Eeuwige ben, de Heilige van Israël!”* Het Boek: *“Zo zal Ik Mijn heilige naam bekendmaken onder Mijn volk Israël. Ik zal niet langer toelaten dat het wordt beledigd. En ook de volken zullen weten, dat Ik de Eeuwige ben, de Heilige van Israël!”*

In de moderne vertaling van Het Boek luidt vers 7 van Ezechiël 39: *“Zo zal Ik Mijn heilige naam bekendmaken onder Mijn volk Israël. Ik zal niet langer toelaten dat het wordt beledigd. En ook de volken zullen weten, dat Ik de Eeuwige ben, de Heilige van Israël!”* Volgens deze vertaling zal de Eeuwige niet langer toelaten, dat Zijn volk Israël wordt beledigd, maar in de Hebreeuwse grondtekst staat letterlijk, dat Hij niet langer zal toelaten, dat Zijn heilige naam wordt ontheiligd: וְלֹא־אֶחֶל אֶת־שֵׁם־קַדְשִׁי עוֹד!

De nadruk ligt in dit vers dus niet op hetgeen de Eeuwige voor Zijn volk doet, maar om de reden waarom Hij het doet. Hij wil namelijk dat iedereen erkent dat Hij alleen de Eeuwige is, de machtige en sterke G'd, de Heilige! Hij doet dit om te bewijzen dat Hij de Almachtige is, hetgeen Hij ook in vers 23 van hoofdstuk 36 nadrukkelijk zegt: *“Ik zal Mijn grote naam, die door jullie bij de volken is ontwijfd, weer aanzien verschaffen! Die volken zullen beseffen dat Ik de Eeuwige ben, spreekt de Eeuwige G'd!”* (Tanach, de Joodse editie van de NBV). NBV: *“Ik zal Mijn grote naam die onder de volken ontheilgd is, die gij te midden van hen ontheilgd hebt, heiligen; en de volken zullen weten, dat Ik de Eeuwige ben, luidt het woord van Adonai haShem, wanneer Ik Mij voor hun ogen aan u de Heilige zal betonen.”*

De hele wereld zal getuige zijn van G'ds machtsvertoon! Natuurlijk zullen ook de volgelingen van Yeshua deze aankomende oorlog nog meemaken en wij zullen ook live op de televisie en op het Internet kunnen zien hoe deze oorlog afloopt. Al deze dingen zullen namelijk reeds vóór de grote verdrukking geschieden en dus ook vóór de wegname, en dat is ook logisch, want naar aanleiding van deze geweldige manifestatie van de Eeuwige is er voor ons straks nog heel veel werk aan de winkel. Miljoenen mensen zullen met eigen ogen zien dat G'd echt bestaat en velen zullen op de knieën gaan om de naam van de Eeuwige aan te roepen en Yeshua aannemen als Heer en Verlosser. Ik ben ervan overtuigd, dat wij allen op dat moment de belangrijke taak zullen hebben om nazorg te verlenen, want wat zal er met de nieuwe bekeerlingen gebeuren? Natuurlijk zullen er allerlei sekten en kerken op hen afkomen om hen te indoctrineren met hun leerstellingen en om deze reden is het van groot belang om hen in de juiste leer te onderwijzen en om hen te leren om G'ds geboden en inzettingen naarstig te onderhouden. Hun beslissing om Yeshua in hun hart toe te laten en Hem als hun persoonlijke Redder te aanvaarden is slechts het begin.

Onze liefde en zorg voor pasbekeerde mensen is ontzettend belangrijk, want hun geestelijke groei en hun ontwikkeling tot vruchtdragende gelovigen hangt geheel af van de juiste informatie die hen wordt aangeboden en de hoeveelheid aan individuele zorg en begeleiding alsook van onze gebeden. Het winnen van nieuwe zielen voor Yeshua en hun groei en verdere ontwikkeling moet een voortdurend hartsverlangen voor ons zijn. Om dat te kunnen realiseren moeten wij er eerst voor zorgen dat wij zelf volwassen en standvastig zijn in ons eigen geloofsleven en over voldoende Bijbelkennis beschikken en ervan doordrongen zijn dat het absoluut noodzakelijk is om ons beschikbaar te stellen voor het verlenen van goede nazorg, overdracht van kennis en hen te leren om alles te onderhouden wat Yeshua ons bevolen heeft, zoals Hij zelf gezegd heeft in *מתתיהו* Matityahu [Mattheüs] 28:19. Hou er rekening mee dat de oogst weliswaar groot zal zijn, maar dat de oogsttijd niet lang zal duren omdat de Antichrist in de tussentijd al staat te popelen om zich te openbaren door gebruik te maken van de ontstane chaos op te treden als de nieuwe wereldleider. Wij hebben dus niet meer zo veel tijd, laten wij die derhalve nuttig besteden!

De dag des oordeels voor Gog en zijn bondgenoten

“Het komt, het zal gebeuren, spreekt de Eeuwige G'd. Dat zal de dag zijn waarvan Ik gesproken heb!” (*יחזקאל* Yechez'q'el [Ezechiël] 39:8, Tanach, de Joodse editie van de NBV). Het Boek: *“Die dag van het oordeel komt eraan; alles zal gebeuren zoals Ik heb aangekondigd!”* Groot Nieuws Bijbel: *“Wat Ik heb aangekondigd, gaat gebeuren: dit zal de dag zijn waarvan Ik gesproken heb!”* Willibrordvertaling: *“Werkelijk, het zal gebeuren, zo zal het zijn op de dag die Ik voorspeld heb, g'dsspraak van de Eeuwige G'd!”*

Als u goed opgelet hebt, dan zal dat allemaal op één enkele dag gebeuren! Voor Gog en zijn bondgenoten zal dit echt letterlijk de Dag des Oordeels zijn! De grootscheepse invasie waar misschien wel vele maanden van voorbereiding aan vooraf zijn gegaan zal binnen één enkele dag afgelopen zijn, of beter gezegd binnen één nacht, want: *“Wanneer de avond valt, komt de verschrikking, vóór de morgen aanbreekt zijn ze weggevaagd!”* (*ישעייהו* Yeshayahu [Jesaja] 17:14, NBV). Groot Nieuws Bijbel: *“'s Avonds zaaien ze nog paniek, voor de morgen zijn ze al verdwenen!”* Het Boek: *“'s Avonds voelt Israël zich nog bedreigd, maar de volgende morgen zijn haar vijanden dood!”* Toch wanneer zal dit gebeuren? Volgens de Joodse traditie worden tijdens het Loofhuttenfeest twee haftarot gelezen, die beiden een vreselijke oorlog beschrijven, die in

de toekomst zal plaatsvinden. Op de eerste dag van Sukot lezen we het relaas over de Slag van Armageddon zoals deze in זכריה Zechar'ya [Zacharia] 14:1-21 wordt beschreven, waarbij de viering van het Loofhuttenfeest door de overlevenden in de verzen 16-19 wordt genoemd, en op Shabat chol haMo'ed, de shabat die binnen de zeven dagen van Sukot valt, lezen wij het verslag over de oorlog van Gog en Magog in Ezechiël 38 en 39. Volgens Rashi (Gemara מגילה Megila 31a), die niet bekend was met de nieuwtestamentische profetieën, gaat het daarbij om één en dezelfde oorlog, maar wij weten dat de eerste oorlog slechts een voorafschaduwing is van de tweede zoals ook Gog slechts een voorafschaduwing is van de Antichrist ondanks de vele overeenkomsten.

Volgens de overlevering van de oude rabbijnen zal de oorlog van Gog en Magog plaats vinden tijdens de Sukotperiode in de maand Tishri. Rekening houdend met het verschrikkelijke bloedbad op 7 oktober 2023 op Simchat Tora, de laatste dag van Sukot, precies 50 jaar na de Yom Kipur-oorlog, zou het best mogelijk kunnen zijn, dat ook dit in de maand oktober zou kunnen plaatsvinden. In 2025 is Sukot van 6 tot 13 oktober en in 2028 van 4 tot 11 oktober. Volgend jaar lijkt mij onmogelijk, want Israël bevindt zich nu op dit moment nog steeds in oorlog met de proxies van Iran en moet zich daarvan eerst herstellen en een korte periode van relatieve rust en vrede ervaren, maar 2028 moeten we zeer zeker in de gaten houden. Toch persoonlijk denk ik eerder, dat het eerste van de najaarsfeesten in de maand Tishri daarvoor in aanmerking zou komen: Rosh haShana ofwel Yom T'rua, de Dag van het Hoorngeschal! Als de oorlog van Gog en Magog namelijk een voorafschaduwing is van de Slag van Armageddon, dan zou het toch logischer zijn als dit ook op dezelfde dag van G'ds feestkalender zou plaatsvinden en niet twee weken later. In elk geval moeten we het nieuws goed in de gaten blijven houden.

De plundersaars geplunderd

“Dan zullen de Israëlieten uit hun steden komen om de wapens als brandhout te gebruiken; zeven jaar zullen ze vuur kunnen stoken van de grote en kleine schilden, de bogen en de pijlen, de stokken en de lansen. Omdat ze daarmee vuur kunnen stoken, hoeven ze geen takken te sprokkelen op de velden of hout te hakken in het bos. Zo plunderen ze wie hen wilden plunderen en behalen buit op wie hen tot buit wilden maken, spreekt G'd, de Eeuwige!” (יחזקאל) Yechez'el [Ezechiël] 39:9-10, Tanach, de Joodse editie van de NBV).

De wapens van die tijd waren uiteraard grotendeels van hout. Vandaar dat de Israëlieten deze grote hoeveelheden hout volgens de profeet als brandstof zullen gebruiken, waardoor ze zeven jaar lang geen bomen hoeven te kappen om hun vuren daarmee te stoken. De ‘zeven jaar’ zijn natuurlijk niet letterlijk bedoeld, maar ‘bij wijze van spreken’ om daarmee de buitengewoon grote hoeveelheid aan wapens extra te benadrukken. Ook de wapens zelf, die de profeet opgenoemd heeft zoals de bogen en pijlen, speren en schilden moeten we niet letterlijk nemen, maar de huidige equivalenten daarvan, die uiteraard op een andere wijze hergebruikt kunnen worden dan als brandhout. Zo kunnende buitgemaakte wapens bijvoorbeeld als toevoeging aan het eigen wapenarsenaal dienen. Dat Israël zeven jaar lang van brandstof zal worden voorzien kan echter ook letterlijk opgevat worden gezien de gigantische voorraden aan kerosine, benzine, diesel en olie van de vijandelijke troepen, die na hun nederlaag voor het oprapen zijn.

Waar het hier in feite om gaat is het laatste zinnetje: *“Zij zullen de bezittingen gebruiken van degenen die hen aanvielen!”* (Het Boek). BasisBijbel: *“Zo zullen zij hun berovers beroven en hun plundersaars plunderen, zegt de Eeuwige!”* Ditzelfde heeft ook Jeremia geprofeteerd: *“Daarom zullen allen die u verslinden, verslonden worden, al uw vijanden tezamen in gevangenschap gaan, uw plundersaars ter plundering worden en zal Ik al uw berovers ten roof overgeven!”* (ירמיהו) Yir'm'yahu [Jeremia] 30:16, NBG). BasisBijbel: *“Maar de volken die jou nu verslinden, zullen zelf verslonden worden. Al je vijanden zullen zelf gevangen meegenomen worden. Iedereen die jou berooft en leegplundert, zal zelf beroofd en leeggeplunderd worden!”*

Het Dal der passanten

“Op die dag delf Ik voor Gog een graf in Israël, in het Dal der passanten, ten oosten van de Dode Zee. Het zal de doorgang versperren voor deze passanten: voor Gog en heel zijn leger.

Ze zullen er worden begraven, en het zal het Dal van het leger van Gog worden genoemd!" (יְחֶזֶקֶל Yechez'q'el [Ezechiël] 39:11, Tanach, de Joodse editie van de NBV). Het Boek: "En Ik zal een enorme begraafplaats maken voor Gog en zijn legers in de Vallei van de reizigers, ten oosten van de Dode Zee. Dat zal alle reizigers de weg versperren. Daar zullen Gog en al zijn strijders worden begraven. En die plaats zal daarna Vallei van Gogs leger worden genoemd!" Groot Nieuws Bijbel: "Als dat ogenblik gekomen is, wijs Ik Gog een begraafplaats toe in Israël: het Doortrekkersdal, ten oosten van de Dode Zee. Daar wordt Gog met zijn hele legermacht begraven en nooit zal iemand meer door dat dal kunnen trekken. Men zal het voortaan noemen: Dal van Gogs legermacht!" NBG-vertaling: "Te dien dage zal Ik aan Gog een plaats geven, waar zijn graf zal zijn in Israël: het Dal der doortrekkenden, ten oosten van de zee; en dat zal de weg versperren aan wie erdoor willen trekken. Daar zal men Gog met heel zijn menigte begraven en men zal het noemen: het Dal van Gogs menigte!"

In dit vers staan drie belangrijke aanwijzingen over de plaatsbepaling waar de lijken van Gog, zijn bondgenoten en hun strijdkrachten begraven zullen worden: het land waarin deze enorme begraafplaats zich zal bevinden, de naam van de locatie en de geografische ligging van de locatie. Over de eerste aanwijzing is de profeet heel duidelijk: het land dat voor de begrafenis wordt aangewezen is Israël en geen ander land, maar over de beide andere aanwijzingen zijn de meningen nogal verdeeld.

De plaats waar het massagraf voor hen zal worden gedolven wordt in de Hebreeuwse grondtekst גֵי הַעֲבָרִים Gei haOv'rim genoemd en doorgaans met "Dal der passanten", "Dal der doortrekkenden" of "Vallei van de reizigers" vertaald. Daaruit kunnen we concluderen dat dit dal ten oosten van de zee deel uitmaakt van een noord-zuid-route voor reizigers. In bijbelse tijden waren er meerdere belangrijke handelsroutes in deze regio: Via Maris [de Zeeweg] langs de oostkust van de Middellandse Zee, die door het land der Filistijnen tot aan de Karmel liep en daar rechtsaf boog via Chatzor [Hazor] richting Damascus, de Koninklijke Hoofdweg, die langs de oostkant van de Dode Zee en het Overjordaanse vanuit het Arabische Schiereiland richting Damascus liep, en tenslotte de route langs Scythopolis [Beit She'an] en door de Golanhoogten ten oosten van het Meer van Galilea die Sha'ul [Paulus] vanuit Jeruzalem volgde op weg naar Damascus. Deze derde optie lijkt mij persoonlijk het meest aannemelijk.

De eerste optie, de Zeeweg, valt al buiten beschouwing omdat daar geen sprake kan zijn van een dal, hetgeen bij de tweede optie wel het geval is. Toch ook de Koninklijke Hoofdweg stuit bij mij op een ernstig bezwaar, want de Eeuwige heeft nadrukkelijk gezegd, dat het graf voor Gog in Israël zal zijn, wat ten oosten van de Dode Zee helemaal niet mogelijk is gezien het feit, dat deze gebieden in Jordanië niet door Israël bezet en ook niet geannexeerd zijn.

Desondanks hebben het vrijwel alle moderne Bijbelvertalingen in vers 11 over een dal ten oosten van de Dode Zee, maar zo staat het niet in de Hebreeuwse grondtekst. Daar staat alleen Zee (הַיָּם haYam), geen Dode Zee (יַם הַמֶּלַח Yam haMelach). Gezien het feit, dat de aanval vanuit het noorden plaatsvindt zou het derhalve logischer zijn, dat met 'de Zee' het meer van Galilea bedoeld zal zijn, dat in het noorden van Israël ligt. Dit wordt ook door de Aramese vertaling bevestigd, waarin het Meer van Galilea inderdaad letterlijk genoemd wordt bij de naam יַם גִּינוֹסָר Yam Ginosar (Targum Yehonatan op Ezechiël 39:11). Het dal ten oosten van de zee moet zich dan ergens in de Golanhoogten bevinden. Doordat het 'Dal der Passanten' een massagraf zal worden, kan het niet meer als een doorgangsweg voor reizigers worden gebruikt en krijgt derhalve een nieuwe naam: 'Dal van Gogs menigte'.

Massabegravenis

"De Israëlieten zullen hen begraven om het land te reinigen, en daar zullen ze zeven maanden over doen. Iedereen in Israël zal daarmee bezig zijn, en dat zal hun tot eer strekken op de dag dat Ik Mijn grootheid zal tonen - spreekt de Eeuwige G'd!" (יְחֶזֶקֶל Yechez'q'el [Ezechiël] 39:12-13, Tanach, de Joodse editie van de NBV). Bijbel in Gewone Taal: "Door de dode lichamen van Gog en zijn leger is het land onrein geworden. Daarom moeten de Israëlieten die lichamen begraven. Ze zullen daar zeven maanden mee bezig zijn. Alle inwoners van Israël zullen meehelpen. Ze zullen daarvoor beloond worden op de dag dat Ik Mijn macht laat zien!"

Met de voltrekking van het oordeel over Gog en zijn bondgenoten zal de Eeuwige op die dag Zijn כבוד kavod, Zijn glorie en eer aan de hele mensheid tonen, want Hem alleen komt alle eer toe! Evenals bij de doortocht van de Israëlieten door de Rode Zee en de vernietiging van het Egyptische leger, waarmee de Eeuwige de overwinning van de Farao behaalde, zal Hij ook Gog en zijn hele leger vernietigen voor de ogen van de hele wereld en zo Zichzelf verheerlijken! Zoals de oevers van de Rietzee overspoeld waren met de lijken van de Egyptische soldaten, zo zullen de bergen en dalen van Noord-Israël bezaaid zijn met de lijken van Gogs soldaten.

De slachting onder de invasielegers zal zo groot zijn, dat de lijken of wat daarvan over is, zo ver verspreid liggen, dat het heel wat tijd zou vereisen, ze bijeen te zoeken. Niet minder dan zeven maanden zal het duren voordat deze grote menigte boven de grond ontbindende dode lichamen, die zo'n vreselijke rottingslucht verspreiden, begraven zijn. De profeet Joël schrijft: *“De stank zal tot op grote afstand te ruiken zijn!”* (יִרְאֵל Yo'el [Joël] 2:20, BasisBijbel).

Dode lichamen verontreinigen het land, maar vanwege hun grote aantal is het onmogelijk, hen naar hun eigen landen te transporteren. Daarom krijgt het volk Israël de eervolle taak, de lijken ter plekke te begraven. Iedereen zal aan dit werk deelnemen en de behulpzame hand bieden. Zo zullen alle inwoners van Israël bijdragen aan de zuivering van het land.

De mannen van ZAKA

“Ze zullen een groep aanstellen die het land voortdurend moet doorkruisen. Die moet de passanten begraven die op het land zijn blijven liggen, om zo het land te reinigen. Na de zeven maanden zullen ze op onderzoek uitgaan en opnieuw het land doorkruisen.” (יְחִזְקֵאל Yechez'q'el [Ezechiël] 39:14, Tanach, de Joodse editie van de NBV). Het Boek: *“Na die zeven maanden zullen zij mannen aanwijzen die in het hele land moeten zoeken naar achtergebleven beenderen om die alsnog te begraven, zodat het land helemaal wordt gereinigt!”*

Een aantal speciaal daarvoor aangestelde mannen zullen er hun werk van maken, de hele noordelijke regio vanaf de Golanhoogten tot aan de Middellandse Zee te doorkruisen op zoek naar menselijke resten, die ook na de zeven maanden nog steeds niet gevonden zijn en onder rotsblokken of in het hoge gras zijn blijven liggen. Vele lijken zullen niet alleen door de vele rampen en ontploffingen, maar ook door de aasvreters verscheurd zijn, waardoor de mannen die voor deze taak aangewezen zijn, heel nauwkeurig te werk moeten gaan om ook maar de kleinste onopgemerkte botjes en andere lichaamsdelen te zoeken om ze alsnog te begraven.

Bij het lezen van vers 14 zie ik in gedachten meteen de ultraorthodoxe vrijwilligers voor mij in hun felgele vesten met het opschrift ZAKA en in het Hebreeuws זִקְא. Dat is de afkorting van זִיְהוּי קִרְבָּנֵת אֲסוֹן Zihui Qorbanot Ason (identificatie van slachtoffers van ongevallen), de na de IDF meest gewaardeerde en gerespecteerde organisatie in Israël met meer dan 3000 vrijwilligers, die 24 uur per dag en zeven dagen in de week oproepbaar en inzetbaar zijn bij elke aanslag, ramp of ongeluk. Zij werken nauw samen met de veiligheidstroepen en hulpdiensten en ondersteunen de medische teams, maar zijn vooral gespecialiseerd in het verzamelen van lichaamsdelen en bloed. Voor identificatiedoeleinden worden de afzonderlijke stukjes bot, huid en andere menselijke resten in plastic zakken verzameld, geëtiketteerd en toegewezen. ZAKA werd in 1995 door Yehuda Meshi Zahav en rabbijn Moshe Eisenbach opgericht omdat geen enkele dode en geen enkel lichaamsdeel onbegraven mag blijven. Het eren van de doden wordt in het Jodendom immers gezien als een daad van אֱמֶת שֶׁל חֶסֶד Chesed shel Emet [genade der waarheid], dat is ware naastenliefde. Het is tevens de grootste מִצְוָה Mitz'va [goede daad] die men aan een dode kan bewijzen, ongeacht diens religie, ras of nationaliteit, omdat de mens gemaakt is naar G'ds beeld. Daarom verlenen de vrijwilligers van ZAKA ook wereldwijd hulp bij rampen als aardbevingen en overstromingen en zij zullen derhalve ongetwijfeld ook degenen zijn, die de profeet Ezechiël in vers 14 van hoofdstuk 39 beschreven heeft.

Massagraf in het Dal van Gogs menigte

“Als een van hen dan beenderen van mensen ziet liggen moet hij er een merksteen bij zetten, zodat de doodgravers ze kunnen begraven in het Dal van het leger van Gog...” (יְחִזְקֵאל)

Yechez'q'el [Ezechiël] 39:15, Tanach, de Joodse editie van de NBV). Groot Nieuws Bijbel: *“Als ze op hun tocht botten van mensen vinden, moeten ze die plek met een steen markeren. Doodgravers kunnen die botten dan begraven in het Dal van Gogs legermacht!”* NBG-vertaling: *“Als zij dan het land doorgaan, en een van hen ziet mensenbeenderen, dan zal hij daar een merkteken bij zetten, totdat de grafdelvers ze begraven hebben in het dal van Gogs menigte!”*

Elk skelet dat nog gevonden wordt, moet nauwkeurig worden gemarkeerd, want er mag geen bot onbegraven blijven. De talloze lijken van Gogs legermacht worden in een massagraf begraven in de reeds eerder genoemde ravijn, die גיא המון גוג Gei Hamon Gog [het dal van Gogs menigte] wordt genoemd, hetgeen een duidelijke zinspeling op גיא הנום Gei Hinom [het Hinnomdal] blijkt te zijn, de beruchte ravijn ten westen en zuiden der stadsmuren van Jeruzalem, die ook zeer toepasselijk גיא ההרגה Gei haHarega [het Moorddal] genoemd wordt.

Yeshua [Jezus] gebruikte de term גיא הנום Gei Hinom, in het Grieks γέεννα Gēenna, als een metaforische verwijzing naar een plaats van eeuwige straf: *“Wie ‘Dwaas’ zegt, zal voor het vuur van de Gehenna komen te staan! [...] Hoe denken jullie te kunnen ontkomen aan een veroordeling tot de Gehenna?”* (מתתיהו Matityahu [Mattheüs] 5:22 en 23:32, NBV). *“Je kunt beter verminkt het leven binnengaan dan in het bezit van twee handen naar de Gehenna gaan, naar het onblusbare vuur! [...] Je kunt beter kreupel het leven binnengaan dan in het bezit van twee voeten in de Gehenna geworpen te worden! [...] Je kunt beter met één oog het Koninkrijk van G'd binnengaan dan in het bezit van twee ogen in de Gehenna geworpen te worden, waar de wormen blijven knagen en het vuur niet dooft!”* (Marcus 9:43-48, NBV). Met het oog op het eeuwige vuur wordt ‘Gehenna’ echter in het Nederlandse taalgebied traditioneel met ‘hel’ vertaald. Het Dal van Gogs menigte, גיא המון גוג Gei Hamon Gog, is derhalve een voorafschaduwing van het Hinnomdal, גיא הנום Gei Hinom, zoals ook de oorlog van Gog en Magog een voorafschaduwing is van de Slag bij Armageddon en Gog van de Antichrist!

De stad Hamona

“(er is daar ook een stad die naar dat leger heet), ...en zo het land reinigen!” (יחזקאל Yechez'q'el [Ezechiël] 39:16, Tanach, de Joodse editie van de NBV). BasisBijbel: *“De stad die in de buurt ligt, zal Hamona (= menigte) genoemd worden. Zo zal het land schoongemaakt worden!”* Groot Nieuws Bijbel: *“Zo zullen zij het land reinigen. Er zal in die omgeving ook een stad liggen die Hamona: Legermacht wordt genoemd!”* Bijbel in Gewone Taal: *“Vlak bij dat dal zal later een stad liggen die Hamona heet (Hamona betekent: leger). Als de botten begraven zijn, is het land weer rein!”*

De naam van het massagraf, גיא המון גוג Gei Hamon Gog [het Dal van Gogs menigte], wordt verbonden met de naam van een stad, die in de buurt van deze ravijn ligt: המונה Hamona, hetgeen ‘menigte’ betekent. Het is niet duidelijk of dit een nieuwe stad zal zijn of een bestaande stad, die een nieuwe naam krijgt.

Het grote slachtfest

“Mensenkind, dit zegt de Eeuwige G'd: Zeg tegen alle soorten vogels en tegen alle wilde dieren: Kom bij elkaar, kom samen, overal vandaan, en kom naar het slachtfest, het grote slachtfest dat Ik voor jullie aanricht op de bergen van Israël. Daar kun je vlees eten en bloed drinken! Je eet er het vlees van helden, drinkt het bloed van de vorsten der aarde: van rammen, lammeren, bokken en stieren, allemaal in Bashan vetgemeste beesten. Eet hun vet tot je verzadigd bent, drink hun bloed tot je dronken bent, het is een slachtfest dat Ik voor jullie heb aangericht. Aan Mijn tafel kunnen jullie je te goed doen aan paarden en ruiters, aan helden en krijgslieden - spreekt de Eeuwige G'd!” (יחזקאל Yechez'q'el [Ezechiël] 39:17-20, Tanach, de Joodse editie van de NBV). Groot Nieuws Bijbel: *“G'd, de Eeuwige, zei tegen mij: Mensenkind, roep alle vogels en alle wilde dieren bijeen. Laten ze van alle kanten komen om het offervlees te eten dat Ik voor hen bestemd heb. Ik richt een grote offermaaltijd aan op de bergen van Israël. Daar kunnen zij het vlees eten van dappere helden en het bloed drinken van de leiders van de wereld,*

geslacht als rammen, lammeren en bokken, als vette stieren van Bashan. Aan dat offermaal kunnen zij vet eten zoveel zij willen en bloed drinken tot ze dronken zijn. Aan Mijn maal zullen zij zich te goed doen aan paarden en ruiters, dappere helden en soldaten. Dat kondig ik, G'd, de Eeuwige, aan!"

Bashan is in de Golanhoogten! Als bij dit slachtfest de gesneuvelde militairen en hun leiders met de vetgemeste beesten van Bashan worden vergeleken, dan zou dat erop kunnen duiden dat dit slachtfest inderdaad ergens in de Golanhoogten zal plaatsvinden. De profeet Ezechiël heeft het in vers 17 over een oproep aan alle soorten vogels en alle wilde dieren om zich van alle kanten op dit overvloedige aas te storten, en dit is geheel van toepassing op de ongerepte natuurgebieden van de Golanhoogten met hun hoge bergen, diepe ravijnen en vruchtbare valleien, die tot op heden het leefgebied zijn van wilde dieren en roofvogels als adelaars, buizerds en aasgieren. De aanstormende troepen meenden, in Israël een makkelijke prooi te vinden, maar worden nu zelf een makkelijke prooi van roofvogels en roofdieren! Zij zullen echter volgens vers 18 niet alleen het vlees van de helden eten, maar ook het bloed drinken van de vorsten der aarde. Dat wil dus zeggen, dat Gog en de machthebbers van de landen die zich bij hem hebben aangesloten, persoonlijk bij deze invasie aanwezig zullen zijn en daardoor het lot van hun frontsoldaten moeten delen. Welk een diepe vernedering voor deze machtige heersers, dat hun vlees en bloed de aaseters tot voedsel stelt!

Zelfopenbaring van G'd

"Ik zal Mijn grootheid onder alle volken doen gelden. Ze zullen zien hoe Ik ze straf en hoe Ik ze Mijn wil opleg!" (יחזקאל Yechez'q'el [Ezechiël] 39:21, Tanach, de Joodse editie van de NBV). Groot Nieuws Bijbel: *"Zo zal Ik aan de volken Mijn macht en majesteit bewijzen. Zij zullen zien hoe Ik tegen Gog opgetreden ben en hoe Ik hem gestraft heb!"* Het Boek: *"Zo zal Ik Mijn heerlijkheid aan de volken tonen: allen zullen zien hoe Ik Gog straf en zij zullen weten dat Ik het heb gedaan!"* Bijbel in Gewone Taal: *"Door al die dingen laat Ik aan alle volken zien dat Ik een machtige G'd ben. Ze zullen begrijpen dat Ik hen veroordeel en straf!"*

Door de bovennatuurlijke strafgerichten voor Gog en zijn bondgenoten en de totale vernietiging van al hun legers zal de Eeuwige aan alle mensen die Hem nog niet kennen of niet willen kennen en die Zijn geschreven Woord niet in bezit hebben of niet willen lezen laten zien Wie Hij is en Zijn macht en majesteit bewijzen en daarmee duidelijk maken dat wie zich aan Zijn volk Israël vergrijpt, met Hem persoonlijk te maken krijgt!

Straf voor Israëls ontrouw

"Vanaf die dag zal het volk van Israël beseffen dat Ik, de Eeuwige, hun G'd ben, en de andere volken zullen beseffen dat de Israëlieten zelf aan hun ballingschap schuldig zijn. Omdat ze Mij ontrouw waren verborg Ik Mijn gelaat voor hen. Ik leverde hen aan hun vijanden uit, en zij vielen door het zwaard. Ik heb hen behandeld zoals past bij hun onreinheid en hun misdaden, Ik heb me van hen afgewend!" (יחזקאל Yechez'q'el [Ezechiël] 39:22-24, Tanach, de Joodse editie van de NBV).

In deze verzen legt de Eeuwige uit, waarom Hij Zijn volk Israël destijds uit het Beloofde Land verdreven, onder alle volken verstrooid en over alle landen verspreid heeft. Omdat zij naar Zijn nadrukkelijke waarschuwingen niet wilden luisteren en Zijn wetten niet wilden naleven heeft de Eeuwige hen reeds door Moshe [Mozes] laten aankondigen, dat Hij de Israëlieten later uit het Beloofde Land zal verwijderen en hen onder de volken zal verstrooien: *"Maar u zal Ik onder de volken verstrooien en Ik zal achter u het zwaard trekken, en uw land zal een woestijn zijn en uw steden een puinhoop. [...] En wie van u overgebleven zijn, zullen in de landen hunner vijanden wegwijnen vanwege hun ongerechtigheid en ook vanwege de ongerechtigheden hunner vadersen zullen zij, evenals dezen, wegwijnen. [...] Maar het land zal door hen verlaten worden en het zal zijn sabbatsjaren vergoed krijgen, terwijl het verwoest ligt zonder hen, en zij zullen hun ongerechtigheid boeten, omdat, ja, omdat zij Mijn verordeningen versmaadden en van Mijn inzettingen afkeer hadden!"* (ויקרא Vayiq'ra [Leviticus] 26:33, 39 en 43, NBG). *"De*

Eeuwige zal u verstrooien onder alle natiën van het ene einde der aarde tot het andere [...] Gij zult onder die volken geen rust vinden noch een rustplaats voor uw voetzool; de Eeuwige zal u daar een bevend hart geven, ogen vol heimwee en een kwijnende ziel! Zonder ophouden zal uw leven in gevaar verkeren; des nachts en des daags zult gij opschrikken en van uw leven niet zeker zijn.” (דברים D'varim [Deuteronomium] 28:64-66, NBG).

Zij waren dus ruim van te voren al gewaarschuwd en zij wisten maar al te goed dat dit zou gebeuren als zij zich niet aan G'ds geboden en inzettingen zouden houden en toch negeerden zij deze waarschuwingen keer op keer en deden wat een gruwel in G'ds ogen was met alle gevolgen vandien. Maar als de G'd van Israël Zijn eigen volk al zo hard gestraft heeft voor zijn ontrouw, hoe hard zal dan niet de straf zijn voor de volken, die Hem en de Zijnen haten en verachten? Het wordt nu de hoogste tijd om eens goed daarover na te denken en alsnog de juiste keuze te maken.

Het herstel van Israël

“Maar, zegt G'd, de Eeuwige: Nu zal Ik Ya'aqovs [Jakobs] lot ten goede keren, me ontfermen over heel het volk van Israël en strijden voor Mijn heilige naam!” (יחזקאל Yechez'q'el [Ezechiël] 39:25, Tanach, de Joodse editie van de NBV). Groot Nieuws Bijbel: *“Maar voortaan zal Ik, G'd, de Eeuwige, medelijden hebben met de Israëlieten, de nakomelingen van Jakob, Ik zal een wending brengen in hun lot. Mijn heilige naam zal Ik hooghouden!”* Bijbel in Gewone Taal: *“Maar vanaf nu zal Ik ervoor zorgen dat het weer goed gaat met Israël. Ik zal medelijden krijgen met Mijn volk, en hen helpen. Zo kan Ik aan iedereen laten zien dat Ik een heilige G'd ben!”*

Deze woorden zegt de Eeuwige niet zo zeer met betrekking tot de goede afloop van de oorlog van Gog en Magog, want ook daarna zal een deel van Zijn volk Hem nog steeds ontrouw blijven, maar met het oog op de Messiaanse Tijd na Zijn overwinning in de Slag van Armageddon. Hij zal het lot van Ya'aqovs [Jakobs] nakomelingen ten goede keren! Hoewel de Israëlieten Zijn mededogen niet verdiend hadden, beloofde de Eeuwige bij monde van de profeet, dat Hij hen uit de verstrooiing zal halen en terug zal brengen naar hun eigen land om Zijn naam, die door de heidenen gehoond en gelasterd werd, opnieuw te heiligen.

Ook in hoofdstuk 36:22 zegt Hij duidelijk, dat dit de reden is voor Zijn handelen: *“Daarom, zeg tot het huis Israëls: Zo zegt Adonai haShem: niet om uwentwil doe Ik het, o huis Israëls, maar om Mijn heilige naam, die gij ontheiligt hebt onder de volken in wier gebied gij gekomen zijt.”* (NBG). NBV: *“Ik zal ingrijpen, volk van Israël, niet omwille van jou, maar omwille van Mijn heilige naam, die je hebt ontwijd bij de volken waar je gekomen bent.”* Het Boek: *“Ik breng u weer terug, maar niet omdat u dat hebt verdiend. Ik doe het om Mijn heilige naam te beschermen, die u onder de volken te schande hebt gemaakt.”*

Berouw en schaamte

“Hun schande en ontrouw aan Mij moeten ze dragen, ook wanneer ze weer onbezorgd in hun land wonen, door niemand opgeschrikt!” (יחזקאל Yechez'q'el [Ezechiël] 39:26, Tanach, de Joodse editie van de NBV). Bijbel in Gewone Taal: *“De Israëlieten mogen weer terugkeren naar hun eigen land. Daar zullen ze in vrede kunnen leven. Maar ze zullen zich wel blijven schamen voor hun ontrouw!”* Groot Nieuws Bijbel: *“Als zij weer veilig in hun land wonen en niemand hun nog schrik aanjaagt, vergeten zij hoe ernstig ze Mij ontrouw waren en hoe ze te schande gemaakt zijn!”* NBG: *“Zij zullen de smaad en al de ontrouw, waarmee zij Mij ontrouw geweest zijn, vergeten, wanneer zij weer in hun land wonen, veilig, zonder dat iemand hen opschrikt!”*

Wat valt u op bij de verschillende vertalingen van dit vers? Dat ze elkaar faliekant tegenspreken! Terwijl de Israëlieten volgens de Nieuwe Bijbelvertaling en o.a. de Bijbel in Gewone Taal hun schande moeten dragen en zich blijven schamen voor hun ontrouw, zullen zij volgens de NBG en de Groot Nieuws Bijbel hun schande en ontrouw vergeten. Waar komt deze tegenstrijdigheid vandaan en welke vertaling zegt de waarheid? Zoals vaker bij vergelijkbare gevallen ligt ook hier de oorzaak in een minuscuul foutje bij de vertaling van de Hebreeuwse masoretische tekst: een piepklein puntje! Dit puntje rechtsboven of linksboven van de letter ם shin maakt namelijk

het verschil of het woord נָשָׁו als „nashu“ (נָשָׁו) of „nasu“ (נָשָׁו) wordt uitgesproken. Zonder deze punctuatie is het namelijk hetzelfde woord, maar met totaal verschillende betekenis. Zo is נָשָׁו met het puntje rechtsboven afgeleid van het woord נָשָׁח nasha [vergeten], met een ה he aan het einde, en met het puntje linksboven van het woord נָשָׂא nasa [dragen], met een א alef aan het einde. Vandaar het verschil in de vertalingen. In de masoretische tekst staat het woord נָשָׁו echter duidelijk met het puntje linksboven, waaruit ondubbelzinnig blijkt dat ze hun schande en hun schaamte voor hun ontrouw ook na hun terugkeer in hun land zullen blijven dragen.

Dit is geheel in overeenstemming met vers 43 van hoofdstuk 20: *“Daar zult gij terugdenken aan alle handel en wandel, waarmee gij u verontreinigd hebt, en van uzelf walgen om al de slechte daden die gij bedreven hebt.”* (NBG). De eerste stap tot berouw is het ernstig nadenken over de zonden die men gepleegd heeft, de overtredingen, wandaden en afschuwelijke praktijken, de boze wegen die men bewandelt heeft. Als men ze één voor één de revue laat passeren en oprecht berouw toont, dan zal men zich diep schamen om deze schandelijke handelwijze. Zo zullen ook de Israëlieten een afschuw van zichzelf hebben en walgen van hun wangedrag. Met andere woorden: zij zullen hun verantwoordelijkheid nemen voor de trouweloosheid, die zij tegen hun eigen G'd hebben begaan, zoals ook de profeet Micha schrijft: *„De toorn van de Eeuwige zal ik dragen - ik weet, ik heb tegen Hem gezondigd - tot Hij voor Mij heeft gepleit, mij recht heeft verschaft. Hij zal mij naar het licht voeren en ik zal Zijn gerechtigheid aanschouwen!”* (מִיכָה Micha 7:9, NBV). Het Boek: *„Ik zal de straf van de Eeuwige geduldig dragen, want ik heb tegen Hem gezondigd. Uiteindelijk zal Hij mij verdedigen tegenover mijn vijanden en mij recht verschaffen. Hij zal mij van het donker naar het licht brengen en ik zal zien hoe Hij een rechtvaardig oordeel uitspreekt!”*

De heiligheid van de Eeuwige

“Door hen weg te halen bij de vreemde volken, door hen bijeen te brengen uit de landen van hun vijanden, laat Ik vele volken zien dat Ik heilig ben!” (יְחֶזֶקֶאל Yechez'q'el [Ezechiël] 39:27, Tanach, de Joodse editie van de NBV). Bijbel in Gewone Taal: *“Ik zal de Israëlieten weghalen bij de volken waarbij ze terechtgekomen zijn. Ik zal hen bevrijden uit de landen van hun vijanden, en hen weer bij elkaar brengen. Zo zal Ik aan de volken laten zien dat Ik een heilige G'd ben!”* Het Boek: *“Ik zal hen thuisbrengen vanuit de landen van hun vijanden en Mijn heerlijkheid zal daardoor voor alle volken duidelijk te zien zijn. Door hen zal Ik Mijn heiligheid in de ogen van de volken tot zijn recht laten komen!”*

De nadruk ligt ook in dit vers dus niet op hetgeen de Eeuwige voor Zijn volk doet, maar op de reden waarom Hij het doet. Hij wil namelijk dat iedereen erkent dat Hij alleen de Eeuwige is, de machtige en sterke G'd, de Heilige! Hij brengt Zijn volk Israël terug uit de verstrooiing om voor de ogen van de vele volken Zijn heiligheid aan hen te openbaren: *“Ik zal Mijn grote naam die onder de volken ontheilgd is, die gij te midden van hen ontheilgd hebt, heiligen; en de volken zullen weten, dat Ik de Eeuwige ben, luidt het woord van Adonai haShem, wanneer Ik Mij voor hun ogen aan u de Heilige zal betonen. Ik zal u weghalen uit de volken en u bijeenvergaderen uit alle landen, en Ik zal u brengen naar uw eigen land.”* (יְחֶזֶקֶאל Yechez'q'el [Ezechiël] 36:23-24, NBG-vertaling).

Het besef

“Ze zullen beseffen dat Ik, de Eeuwige, hun G'd ben: Ik heb hen over de hele wereld in ballingschap gestuurd en Ik breng hen ook weer naar hun eigen land terug; Ik zal niemand achterlaten!” (יְחֶזֶקֶאל Yechez'q'el [Ezechiël] 39:28, Tanach, de Joodse editie van de NBV). Het Boek: *“Dan zal Mijn volk weten dat Ik de Eeuwige, hun G'd, verantwoordelijk ben voor hun ballingschap en ook verantwoordelijk voor hun terugkeer uit die ballingschap. Geen van hen zal Ik in vreemde landen achterlaten!”* Groot Nieuws Bijbel: *“De Israëlieten zullen weten dat Ik, de Eeuwige, hun G'd ben. Niet alleen als Ik hen in ballingschap stuur onder de volken, maar ook als Ik hen weer bijeenbreng in hun eigen land zonder iemand achter te laten!”*

Door de eeuwen heen hebben de gelovigen deze teksten met gemengde gevoelens gelezen, want enerzijds wist men wel dat de G'd van Israël Zich altijd aan Zijn beloften houdt, maar men twijfelde aan de andere kant, of men het wel letterlijk moest nemen wat daar staat. Gezien het feit, dat het voormalige land van melk en honing in de loop der tijden dermate verwoest, ontbost en kaalgevreten was dat het in een dorre woestijnlandschap gedegenereerd is en bovendien door machtige mogendheden werd overheerst die zich niet zomaar eruit lieten schoppen leek het niet realistisch om een letterlijke vervulling van de profetieën in overweging te nemen.

En toch is dat wat niemand ooit voor mogelijk had gehouden daadwerkelijk uitgekomen: sinds het begin van de vorige eeuw, maar vooral na de Tweede Wereldoorlog zijn miljoenen Joden uit meer dan honderd landen naar het land van hun voorouders teruggekeerd ondanks alle tegenwerking door de Britten, de Arabieren en hun vrienden bij de Verenigde Naties. Toch toen op 14 mei 1948 de staat Israël was herboren, werden de deuren van het Beloofde land helemaal wagenwijd open gezet voor de terugkerende kinderen Israëls uit de hele wereld. Sindsdien is er geen enkel land en geen enkel volk, dat niet vertegenwoordigd is door de Joodse immigranten. De G'd van Israël heeft Zich aan Zijn belofte gehouden en heeft waargemaakt wat Hij beloofd heeft: Hij is ermee begonnen, de Israëlieten uit de verstrooiing te halen en hen terug te brengen en een deel van Zijn volk woont weer in het land van hun voorouders. Zij hebben de kale rotsen weer met uitgestrekte bossen beplant, gevaarlijke moerassen en dorre woestijnen in vruchtbare landbouwgebieden veranderd en de ruïnes van hun verwoeste steden en dorpen weer herbouwd, hetgeen eeuwenlang niemand voor mogelijk had gehouden. Velen zien daarin derhalve G'ds hand en de vervulling van de profetieën ondanks het feit, dat het grootste deel van het volk nog steeds Zijn geboden en inzettingen niet naleeft. Daarom zegt de Eeuwige in vers 44 van hoofdstuk 20: *“En gij zult weten, dat Ik de Eeuwige ben, wanneer Ik ter wille van Mijn naam niet met u doen zal naar uw verkeerde wandel en naar uw verdorven handel, huis Israëls, luidt het woord van Adonai haShem.”* (NBG-vertaling). Het Boek: *“En als Ik Mijn naam eer heb aangedaan door u te zegenen, ondanks uw g'ddeloosheid, Israël, dan zult u weten dat Ik de Eeuwige ben!”*

G'ds Geest komt over het volk Israël

“Ik zal Mijn Geest over het volk van Israël uitgieten en Mijn gelaat niet meer voor hen verbergen - zo spreekt de Eeuwige G'd!” (יְהוֹכָאֵל Yechez'q'el [Ezechiël] 39:29, Tanach, de Joodse editie van de NBV). Het Boek: *“En Ik zal Mijn gezicht nooit meer voor hen verbergen, want Ik zal Mijn Geest over hen uitstorten, zegt de Oppermachtige Eeuwige!”* Groot Nieuws Bijbel: *“Ik zal Mijn Geest over de Israëlieten uitstorten en hen nooit meer aan hun lot overlaten. Dit zeg Ik, G'd, de Eeuwige!”* BasisBijbel: *“Dan zullen ze begrijpen dat Ik de Eeuwige ben, hun G'd. Ik zal Mijn Geest aan hen geven, en Ik zal nooit meer bij hen weggaan. Dat heb Ik, de Eeuwige, besloten!”*

Daarmee gaat tevens zijn profetie over de herleving van de doodsbeenderen uit hoofdstuk 37 in vervulling: *“Ik zal Mijn Geest in u geven, zodat gij herleeft en Ik zal u doen wonen in uw land; en gij zult weten, dat Ik, de Eeuwige, het gesproken en gedaan heb, luidt het woord van de Eeuwige”* (יְהוֹכָאֵל Yechez'q'el [Ezechiël] 37:14, NBG). BasisBijbel: *“Ik zal Mijn Geest in jullie blazen, zodat jullie weer levend worden. En Ik zal jullie weer naar je land brengen. Jullie zullen beseffen dat Ik doe wat Ik heb gezegd.”* Het Boek: *“Ik zal Mijn Geest in u laten wonen en u zult leven en terugkeren naar uw vaderland. Dan zult u erkennen dat Ik, de Eeuwige, precies heb gedaan wat Ik u had beloofd.”*

Ook de profeet Jesaja spreekt evenals Ezechiël van het geestelijk herstel van Israël door de uitstorting van G'ds Geest over Zijn volk: *“Dat alles zal duren totdat G'ds Geest over ons komt! Dan wordt de woestijn weer een boomgaard, en groeit de boomgaard uit tot een woud. Dan heersen recht en gerechtigheid overal in het land: in de woestijn en in de vruchtbare velden. En waar gerechtigheid heerst, bloeien vrede, rust en veiligheid, voor altijd! Mijn volk zal leven in een oord van vrede: veilig zal het er wonen, in ongestoorde rust!”* (יְשַׁעְיָהוּ Yeshayahu [Jesaja] 32:15-18, GNB). Amen!